

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПРВ ОДДЕЛ

**СЛУЧАЈ СТОЈАНОВСКИ И ДРУГИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

(Жалба бр. 14174/09)

ПРЕСУДА
(за материјална штета)

СТРАЗБУР

07 Февруари 2019

Оваа пресуда станува правосилна под околностите предвидени во член 44 § 2 од Конвенцијата. Може да биде предмет на редакциски измени.

**Во случајот Стојановски и други против Република
Македонија,**

Европскиот суд за човекови права (прв оддел) заседавајќи како совет во состав од:

Linos-Alexandre Sicilianos, *Претседател*,
Krzysztof Wojtyczek,
Armen Harutyunyan,
Pauline Koskelo,
Tim Eicke
Jovan Plievski,
Gilberto Felici, судии,

и Renata Degener, *Заменик секретар на Одделот*,

Расправаше на нејавна седница на 15 Јануари 2019 година

Ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на истиот датум:

ПОСТАПКА

1. Случајот беше инициран со жалба (бр. 14174/09) против Република Македонија поднесена до Судот согласно членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) од страна на тројца македонски државјани - г-дин Круме Стојановски, г-дин Бранислав Јаневски и г-ѓа Силвана Јаневска („жалителите“) на 27 февруари 2009 година.

2. Со пресуда донесена на 30 Септември 2014 година („главна пресуда“), Судот утврди повреда на член 1 од Протоколот бр.1 кон Конвенцијата поради тоа што властите го одбиле (со конечна одлука од 2008 година) барањето на жалителите за враќање во нивна сопственост на земјишна парцела (парцела број 2943/6 со површина од 1,449 м², одземена од нивниот починат претходник) повредувајќи го принципот на законитост (*види Стојановски против Република Македонија, бр.14174/09, §60, 23 Октомври 2014*).

3. Согласно членот 41 од Конвенцијата жалителите побараа надомест на материјална и нематеријална штета. Што се однесува до материјалната штета, жалителите побараа 300,000 евра заедно, што спред нив таа сума кореспондирала со тогашната пазарна цена за земјиштето. Во поткрепа на таквото барање се повикаа на два договори за продажба од Јули 2010 година и Септември 2011 година потпишани од приватни лица, според кои две парцели во истата област како и предметното земјиште (не-градежно и градежно земјиште) биле продадени за цена од 250 евра и 208.33 евра по метар квадратен, соодветно. Нивното барање се засноваше на најниската пазарна цена, независно од фактот што државно земјиште во истото подрачје наменето за комерцијални и деловни цели, како што било уредено со

Според Уредбата која се однесува на цената на градежното земјиште во државна сопственост кое се нуди на продажба или под закуп („Уредба од 2010“, Службен Весник бр. 113/2010) цената била 700 евра за метар квадратен. Оваа цена се однесувала на непосредна спогодба за државно градежно земјиште и како што било нагласено од жалителите, таа цена била променлива и ја определувала Владата. Владата ги оспори ваквите тврдења како неосновани и прекумерни. Понатаму, се осврнa на можноста за повторување на управната постапка врз основа на пресудата на судот.

4. Со оглед да прашањето за примена на членот 41 од Конвенцијата во однос на материјалната штета не беше зрело за одлучување, Судот го резервира и ги повика Владата и жалителите во рок од три месеци од денот кога пресудата ќе стане правосилна, да поднесат нивни писмени поднесоци за ова прашање, и особено, да го известат судот за било каква спогодба која би можеле да ја постигнат (види главна пресуда, § 69 и точка 5 од оперативните одредби). Судот досуди на секој жалител сума од 3,000 евра, плус секој данок кој може да биде наплатен, во однос на нематеријална штета. Во отсуство на барање за надоместување на трошоци и издатоци, Судот не досуди каква било сума по однос на ова поглавје.

5. Жалителите и Владата не успеаа да се спогодат во однос на материјалната штета за време на утврдениот временски рок. Страните доставија поднесоци во однос на прашањето за материјална штета според член 41 од Конвенцијата.

ПРАВО

6. Член 41 од Конвенцијата предвидува:

„Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи, и ако внатрешното право на заинтересираната Висока страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот и дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично задоволување“.

A. Штета

1. Поднесоци на странките

7. Жалителите ја задржаа својата позиција барајќи исплата на 300,000 евра заеднички, во однос на материјална штета. Тие ги повторија нивните аргументи (утврдени во параграф 3 погоре) и понатаму се повикаа на Уредбата во врска со цената на државното

градежно земјиште понудено за продажба или под закуп („Уредба од 2014“, Службен Весник бр. 134/2014) согласно која продажната цена, повторно што се однесува за непосредна спогодба за државно градежно земјиште во истото подрачје наменето за колективно домување и комерцијални и деловни цели, изнесувала 275 евра по м². Крајно, тие тврдеа дека повторувањето на постапката за денационализација не е достапно. Во врска со ова тие доставија копија од конечната пресуда на Вишиот Управен Суд (Уз 1 бр.352/2014) во врска со постапките за денационализација што ги покренале во однос на различно земјиште за кои повторувањето не било дозволено според членот 63 од Законот за денационализација (параграф 31 од главната пресуда).

8. Владата тврдеа дека предметното земјиште (парцела бр.2943/6) не можело да се пренесе во сопственост на жалителите од причина што трето лице полагало право на истото и имало подземни инсталации и други објекти на земјата кои служеле за бензинска пумпа во сопственост на друго приватно лице.

9. Понатаму Владата го оспори барањето за материјална штета на жалителите како прекумерно и непропорционално со вредноста на земјиштето во 2001 година и со неговата пазарна цена. Во оваа насока тие тврдеа дека било кое материјално обештетување треба да биде пресметано врз основа на пазарната цена на земјиштето на денот кога жалителите го поднеле барањето за денационализација. Во таа насока, товарот на докажување бил на жалителите. Доказите поднесени од жалителите (параграф 3 погоре) се однесувале на земјиште кое се протега покрај главниот пат која може да се користи за разни комерцијални активности, за разлика од предметната парцела која можела да се користи само за активности поврзани со бензинската пумпа. Крајно, тие ги повторија своите аргументи (види параграф 3 погоре) дека повторувањето на постапката за денационализација би бил најсоодветниот механизам за решавање на прашањето за материјална штета. Доколку постапката била повторена, судовите ќе можеле да ја разгледаат можноста предвидена со Законот за денационализација (параграф 30 од главната пресуда) дека друга парцела со слични карактеристики и вредност како парцелата бр.2943/6 може да се пренесе во сопственост на жалителите.

2.Оценка на Судот

10. Како што Судот има нагласено во повеќе наврати, пресуда со која судот наоѓа повреда, и наметнува на тужената држава правна обврска да стави крај на повредата и да изврши отстранување на последиците од повредата на начин што ќе овозможи, колку што е возможно, воспоставување на состојбата која постоела пред повредата. Договорните Држави во принцип се слободни да ги изберат средствата со кои ќе се извршува пресудата во која Судот утврдил повреда. Оваа

дискреција во однос на начинот на извршување на пресудата ја одразува слободата на избор во прилог на примарната обврска на државите договорнички согласно Конвенцијата за обезбедување на гарантираните права и слободи (член 1). Доколку природата на повредата дозволува *restitutio in integrum* (враќање во поранешна состојба) должност на одговорната држава е да го ефектуира тоа, бидејќи Судот ниту има моќ ниту практична можност самиот да го стори тоа. Но, доколку домашното право не дозволува – или дозволува само делумно – репарација на последиците од повредата, Членот 41 го овластува Судот на оштетената странка да и досуди таков надомест кој е соодветен на повредата (види *Guiso-Gallisay v. Italy* (парвичен надоместок) [GC], no. 58858/00, § 90, 22 December 2009, и *Kurić and Others v. Slovenia* (правичен надоместок) [GC], no. 26828/06, §§ 79 and 80, ECHR 2014). Судот ужива одредена дискреција во извршувањето на таквата моќ, како што придавката „само„ и фразата „доколку е неопходно„ тоа го потврдуваат. Конкретно, доколку едно или повеќе поглавја на штета не може да се пресметаат прецизно, Судот може да одлучи да направи глобална проценка (види *Todorova and Others v. Bulgaria* (just satisfaction), nos. 48380/99 и 3 others, § 7, 24 April 2008). Притоа може да се прибегне кон правични размислувања (види *Former King of Greece and Others v. Greece* [GC] (just satisfaction), no. 25701/94, § 79, 28 November 2002).

11. Основата на која Судот постапува во врска со материјалната штета зависи од природата на утврдената повреда (види *Ünsped Paket Servisi SaN. Ve TiC. A.Ş. v. Bulgaria* (just satisfaction), no. 3503/08, § 13, 24 November 2016). Незаконски и произволни одземања на имотот во принцип оправдуваат *restitutio in integrum*, а во случај на не-враќање, плаќање на моменталната целосна вредност на имотот (види *Papamichalopoulos and Others v. Greece* (Article 50), judgment of 31 October 1995, Series A no. 330-B, and *Brumărescu v. Romania* (just satisfaction) [GC], no. 28342/95, ECHR 2001-I).

12. Во својата пресуда за основаноста на конкретниот случај Судот утврдил дека попречувањето на кое се жалеле жалителите, не го задоволilo условот на законитост (види параграф 2 погоре). Конкретно, утврдил дека наводите на властите дека предметното земјиште било изградено и соодветно на тоа не можело да биде вратено во сопственост на жалителите, претставувало арбитражно одлучување на барањето на жалителите со непочитување на релевантните факти и постоечката пракса (види главна пресуда, §§ 54 и 55).

13. Последователно, таквото попречување се изедначува со незаконско одземање на имотот и оправдува *restitutio in integrum*. Сепак, Судот забележува дека жалителите не побарале враќање на парцелата за која станува збор и дека таквата реституција е невозможна (види параграф 8 погоре). Според тоа, надоместот за материјална штета мора да резултира со најблиската можна ситуација на онаа што би постоела доколку не се случела повредата (види *Vistiņš*

and Perepjolkins v. Latvia (just satisfaction) [GC], no. 71243/01, § 33, ECHR 2014).

14. Судот смета дека според околностите на предметниот случај постојат два начина кои би ги ставиле жалителите во најблиска можна ситуација до еквивалентот кој би го имале доколку немало повреда на член 1 од Протоколот Бр.1., имено, пренесување на друго слично земјиште во сопственост на жалителите или исплата на паричен надоместок кој мора да биде разумно поврзан со пазарната вредност на имотот во моментот (види *Todorova and Others*, cited above, § 11).

15. Доделување на „друг имот од ист вид,“ е предвидено како алтернативен „надомест за имот кој не може да се врати“ според член 38 од Законот за денационализација (види главна пресуда, § 30). Судот не може да ги прифати тврдењата на Владата дека жалителите требало да бараат повторување на постапката за денационализација за таа цел бидејќи не е убедливо утврдено дека тој лек бил достапен во конкретниот случај. Прво, не е јасно дали повторување на постапката е достапно средство во постапка за денационализација (види главна пресуда, § 7 погоре и § 24) и второ, член 44 (2) од Законот за управни спорови (види главна пресуда, § 35) предвидува повторување на постапката не може да се бара доколку изминале пет години од денот кога одлуката станала правосилна. Во конкретниот случај, правосилната одлука во постапката за денационализација била со дата 26 Јуни 2008 година (и била доставена до жалителите на 1 Септември 2008 година, види главна пресуда, § 23). При такви околности, Судот смета дека тужената држава треба да на апликантите да им даде во сопственост друго земјиште во истото подрачје кое има карактеристики и вредност кои се најблиски до оние од парцелата бр.2943/6. Вредноста на државните обврзници (724,500 денари) дадени на жалителите како надомест за парцелата бр.2943/6 (види параграф 19 од главната пресуда) треба да се одземе од вредноста на заменското земјиште пренесено во сопственост на жалителите според оваа пресуда.

16. Доколку тужената држава не успее да го преземе горенаведеното дејствие, Судот смета дека таа треба да им ја плати на жалителите, како материјална штета, пазарната вредност на парцелата бр.2943/6 (види, *mutatis mutandis*, *Guiso-Gallisay*, cited above, § 96, and *Brumărescu*, цитиран погоре, § 23). Дека жалителите треба да добијат надомест кој кореспондира со пазарната вредност на земјиштето, не било оспорено од странките.

17. Судот забележува дека ниедна од странките не поднесе експертска проценка за предметниот имот која ја разјаснила моменталната пазарна вредност. Единствениот доказ доставен до Судот за тоа како треба да се пресмета квантумот на надоместот е оној што го изнеле апликантите (види параграфи 3 и 7 погоре). Судот забележува дека договорите за купопродажба на кои се повикуваат жалителите датираат од 2010 и 2011 година, а релевантните владини уредби, од 2010 и 2014 година. Што се однесува до владините уредби,

треба да се забележи дека жалителите ја посочиле продажната цена утврдена од Владата за непосредна спогодба за државно градежно земјиште што налагало одредени услови. Сепак, треба да се спомене дека и двете Уредби од 2010 и 2014 година, исто така, предвидуваат најниска цена за конкурентско наддавање за такво земјиште, кое за соодветната област била утврдена цена од 82 евра (Уредба од 2014 година) и 98 евра (Уредба од 2010) по квадратен метар. Со оглед на наведеното и во отсуство на било каква друга (понова) информација, Судот смета дека бројките изнесени од жалителите не се целосно веродостојни. Во такви околности, применувајќи го принципот дефиниран погоре (види параграф 10 погоре) и имајќи го предвид фактот дека во постапката за денационализација на жалителите им биле доделени државни обврзници во вредност од 724,500 денари, Судот им доделува на жалителите заеднички износ од 190,000 евра во однос на материјалната штета, зголемени за секоја такса која може да биде наплатена.

Б. Затезна камата

18. Судот смета дека е соодветно затезната каматна стапка да се заснова на најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна банка, на која треба да се додадат три процентни поени.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО

1. *Одлучи* дека тужената држава на жалителите треба да им пренесе во сопственост, во рок од три месеци од денот кога пресудата станува правосилна согласно член 44 § 2 од Конвенцијата, земјиште во истото подрачје како парцелата бр.2943/6 чии карактеристики и вредност (намалена за вредноста на државните обврзници доделени на жалителите во постапката за денационализација) се колку што е можно послични на парцелата бр.2943/6;
2. *Одлучи* дека, алтернативно, доколку тужената држава не успее да ја исполни горенаведената обврска, тужената држава треба да им исплати на жалителите во истиот рок од три месеци 190.000 евра (сто и деведесет илјади евра) заеднички како материјална штета, зголемени за било која такса која може да биде наплатена. Оваа сума ќе се конвертира во националната валута на тужената држава според стапката што важи на денот на исплатата;

3. *Одлучи* дека по истекот на горенаведениот рок од три месеци до исплатата ќе се плати единствена камата на износот од 190,000 Евра (сто и деведесет илјади евра) по стапка еднаква на најниската каматна стапка на позајмени средства на Европската централна банка во периодот на плаќање плус три процентни поени.

Изготвено на англиски јазик, и објавено во писмена форма на 7 Февруари 2019 година, согласно правилото 77 §§ 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Renata Degener
Заменик Секретар

Linos-Alexandre Sicilianos
Претседател